

การบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมของคณะสงฆ์ อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่
Administration of the Buddhist Studies School of the Sangha,
Sanpatong District, Chiang Mai Province

เขียน วันทนียตระกูล^{1*} สมนึก นาคห้วยทราย² สมุทร สมปอง³
Khian Wantaneeyatrakool^{1*} Somnuek Nahuaysai² Samoot Sompong³

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมในเขตอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ และ 2) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมในเขตอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี ประชากรทั้งหมดจำนวน 39 รูป ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม ประจำปีการศึกษา 2567 ได้แก่ ผู้บริหาร 3 รูป ครูผู้สอน 22 รูป คณะกรรมการ 14 รูป เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามผู้บริหาร และครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม ในเขตอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 25 รูป และแบบสัมภาษณ์คณะกรรมการ ซึ่งเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม จำนวน 14 รูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพและปัญหาการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม ในเขตอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวม พบว่ามีค่าเฉลี่ยปัญหาการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง โดยงานที่มีค่าเฉลี่ยของปัญหาสูงสุด ได้แก่ งานบริหารงบประมาณ

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม ในเขตอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ด้านงานบริหารวิชาการ คือ ส่งเสริมการปฏิบัติงานเป็นทีมในการวางแผนบริหารงานวิชาการ ด้านงานบริหารงบประมาณ คือ จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณที่ระบุแผนงาน/โครงการ การจัดส่งรายงาน และติดตามการใช้เงินงบประมาณของโรงเรียน ด้านงานบริหารบุคคล คือ การสร้างแรงจูงใจในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านงานบริหารทั่วไป คือ ส่งเสริมการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: แนวทางพัฒนา, โรงเรียนพระปริยัติธรรม, แผนกธรรม

Abstract

The objectives of this research were to: 1) study the condition and problem of administration of Phra Pariyatham school dharma department in San Pa Tong district Chiang Mai and 2) find ways to develop the administration of Phra Pariyatham school, dharma department in San Pa Tong district Chiang Mai province. This study uses mixed-methods research design. The total population of 39 images related to the administration of Phra Pariyatham school, dharma department for the academic year 2024, namely 3 executives, 22 teachers, 14 committees, tools used in research, including executive questionnaires And teachers of Phra Pariyatham school, dharma department in San Pa Tong district 25 Chiang Mai province and the interview form of the committee, which has knowledge and experience regarding the administration of

^{1,2,3} สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

^{1,2,3} Educational Administration Department, Western University

* Author E-mail: khian3300@gmail.com

Phra Pariyatham school, dharma department, amount 14 statistics, which are percentage, average, standard deviation and content analysis.

The results of this research found that:

1. In San Pa Tong district Chiang Mai province, as a whole, found that the average management problem is at a moderate level. The work with the highest average of the problem is budget management.

2. Guidelines for the development of the Phra Pariyatham school of dharma dharma department. in San Pa Tong district Chiang Mai province. The academic administration is to promote ththeperation as a team in the planning of academic administration. Budget management Is to create an action plan for the fiscal year that specifies plans/projects Report delivery and monitor the use of the school budget The personnel management is to create effective motivation for work. The general administration is to promote the monitoring and evaluation of the study of Phra Pariyatham school continuously.

Keywords: Development guidelines, The School of Buddhist Studies, Dhamma department

บทนำ

การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม เป็นการศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรมขั้นพื้นฐานและชั้นกลาง เช่นเดียวกับการศึกษาของทางราชอาณาจักรในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาเป็นการเรียนพระธรรมวินัยที่นักปราชญ์ได้ แปลจากภาษาบาลีเป็นภาษาไทยแล้ว โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ชั้น คือ นักธรรมชั้นตรี นักธรรมชั้นโท และนักธรรมชั้นเอก มีวัตถุประสงค์เพื่อให้พระภิกษุสามเณรทั่วไปสามารถศึกษาพระธรรมวินัยได้สะดวกและทั่วถึงอันจะเป็นพื้นฐานในการนำไปสู่สัมมาปฏิบัติตลอดจนสามารถเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กว้างไกลออกไป คือมุ่งเน้นการพัฒนาศาสนทายาทให้มีคุณภาพและเพียงพอกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพราะแต่เดิมพระสงฆ์ไทยนิยมศึกษาพระธรรมวินัยเป็นภาษาบาลีด้วยเหตุนี้จำนวนผู้รู้พระธรรมวินัยอย่างทั่วถึงโดยผ่านกระบวนการศึกษาเป็นภาษาบาลีจึงมีน้อย เป็นเหตุให้สังฆมณฑลขาดแคลนพระภิกษุผู้มีความรู้ความสามารถที่จะช่วยงานในด้านต่าง ๆ ของคณะสงฆ์การพระศาสนา ทั้งในด้านการศึกษา การปกครอง และการแนะนำสั่งสอนประชาชน ดังนั้น สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส จึงได้ทรงพระดำริวิธีการเล่าเรียนพระธรรมวินัยในภาษาไทยขึ้น สำหรับสอนภิกษุสามเณรวัดบวรนิเวศวิหาร เป็นครั้งแรก นับแต่ทรงรับหน้าที่ปกครองวัดบวรนิเวศวิหาร เมื่อ พ.ศ. 2435 เป็นต้นมา (สำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวง, 2553)

ในปี พ.ศ. 2448 ประเทศไทยเริ่มมีพระราชบัญญัติเกณฑ์ทหาร ซึ่งภิกษุทั้งหมดจะได้รับการยกเว้น ส่วนสามเณร จะยกเว้นให้เฉพาะสามเณรผู้รู้ธรรม ทางราชการได้ขอให้คณะสงฆ์ช่วยกำหนดเกณฑ์ของสามเณรผู้รู้ธรรม สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส จึงทรงกำหนดหลักสูตร องค์สามเณรผู้รู้ธรรมขึ้น ต่อมาได้ทรงปรับปรุงหลักสูตรองค์สามเณรผู้รู้ธรรมนั้นเป็น “องค์นักธรรม” สำหรับภิกษุสามเณร ชั้นนวกะ (คือผู้บวชใหม่) ทั่วไป ได้รับพระบรมราชานุมัติ เมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2454 และโปรดให้จัดการสอบในส่วนกลางขึ้นเป็นครั้งแรกในเดือนตุลาคมปีเดียวกัน โดยใช้วัดบวรนิเวศวิหาร วัดมหาธาตุ และวัดเบญจมบพิตร เป็นสถานที่สอบ การสอบครั้งแรกนี้ มี 3 วิชา คือ ธรรมวิภาคในนวโกวาท แต่งความแก้กระทู้ธรรม และ แปลภาษามคธเฉพาะท้องนิทานในอรรถกถาธรรมบท ต่อมาในปี พ.ศ. 2455 ทรงปรับปรุงหลักสูตรองค์นักธรรมให้เหมาะสมสำหรับภิกษุสามเณรทั่วไปจะเรียนรู้ได้ กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยแบ่งหลักสูตรเป็น 2 อย่างคือ อย่างสามัญ เรียนวิชาธรรมวิภาค พุทธประวัติ และเรียงความแก้กระทู้ธรรม และ อย่างวิสามัญ เพิ่มแปลอรรถกถาธรรมบทมีแก้อรรถบาลีไวยากรณ์และสัมพันธ์ และวินัยบัญญัติที่ต้องสอบทั้งผู้ที่เรียนอย่างสามัญและวิสามัญ พ.ศ. 2456 ทรงปรับปรุงหลักสูตรองค์นักธรรมอีกครั้งหนึ่ง โดยเพิ่มหลักธรรมหมวดคิทธิปฏิบัติเข้าในส่วนของธรรมวิภาคด้วย เพื่อให้เป็นประโยชน์ในการครองชีวิตฆราวาส หากภิกษุสามเณรรูปนั้น ๆ มีความ

จำเป็นต้องลาสิกขาออกไปด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง เรียกว่านักธรรมชั้นตรี นักธรรมชั้นโท สำหรับภิกษุชั้นมัชฌิมะ นักธรรมชั้นเอก สำหรับภิกษุชั้นเถระ คือ มีพรรษา 10 ขึ้นไป ดังที่เป็นหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะสงฆ์สืบมาตราบถึงทุกวันนี้ (สำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวง, 2553)

สำนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมของคณะสงฆ์อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งอยู่ที่วัดศรีปิ่นเงิน ตำบลยุหว่า อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ มีนักเรียนในปีการศึกษา พ.ศ. 2567 ทั้งสิ้นจำนวน 126 รูป โดยจำแนกเป็นนักธรรมชั้นตรี จำนวน 53 รูป นักธรรมชั้นโท จำนวน 42 รูป และนักธรรมชั้นเอก จำนวน 31 รูป ปัจจุบันโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมได้รับการสนับสนุนทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งคณะสงฆ์ภายในเขตอำเภอ แต่ก็ไม่สามารถที่จะพัฒนาและขยายการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม ให้มีความเจริญรุ่งเรืองขึ้นกว่าเดิมได้ สภาพการบริหารงานด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมจะต้องพัฒนาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การนิเทศการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น งานบริหารงบประมาณไม่เพียงพอบางครั้งต้องพึ่งความเป็นผู้นำของผู้บริหารที่เป็นพระสงฆ์จึงมีงบประมาณมาดำเนินการต่อไปได้ งานบริหารบุคคล รวมทั้งการเข้าสู่ตำแหน่งของผู้บริหาร การบรรจุแต่งตั้งครูผู้สอนยังเป็นไปแบบจิตอาสาเมตตาขอความร่วมมือ รวมไปถึงการวางแผนการบริหารจัดการทั่วไป ยังไม่สามารถทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการบริหารจัดการได้ รวมทั้งจำนวนนักเรียนที่ไม่มีความแน่นอนมีการย้ายเข้า ย้ายออกตลอดเวลาจึงเป็นปัญหาทางการบริหารงานและมีผลสะท้อนถึงการที่จะมุ่งพัฒนาและกำหนดเป้าหมายทางการศึกษาได้ (สำนักงานคณะสงฆ์อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่, 2567)

จากสภาพและปัญหาที่ค้นพบข้างต้นจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเพื่อหาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมในเขตอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้การบริหารงานของโรงเรียนมีประสิทธิภาพมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ที่จะส่งผลให้โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมเป็นแหล่งศึกษาสำหรับภิกษุและสามเณรให้มีความรู้ความเข้าใจในพุทธศาสนาอย่างแท้จริง ทั้งนี้เพื่อเป็นการจรรโลงพระพุทธศาสนา และเป็นการส่งเสริมเพิ่มคุณค่าของหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาได้อย่างแท้จริง จึงเป็นเหตุจูงใจให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาสภาพและปัญหาเพื่อหาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม ในเขตอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยการศึกษาการบูรณาการระหว่างวงจร การบริหารงาน PDCA (Plan-Do-Check-Act) กับการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมในด้านต่าง ๆ 4 ด้านที่เป็นงานหลักของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม ได้แก่ งานบริหารวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารบุคคล และงานบริหารทั่วไป ซึ่งวงจร PDCA เป็นวงจรการทำงานที่สามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการบริหารงานในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมให้เป็นระบบและมีคุณภาพสอดคล้องกับแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม ในเขตอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม ในเขตอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมของคณะสงฆ์ อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ มีวิธีการวิจัย 2 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมในเขตอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ศึกษาจากประชากรทั้งหมด ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม ในเขตอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2567 ประชากรทั้งหมด 25 รูป โดยเลือกจากผู้บริหารและครูผู้สอนทั้งหมด ได้แก่ ผู้บริหาร 3 รูป ครูผู้สอน 22 รูป เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 สภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Checklist) ตอนที่ 2 สภาพการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม ในเขตอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ทั้ง 4 งาน ได้แก่ 1) งานบริหารวิชาการ 2) งานบริหารงบประมาณ 3) งานบริหารงานบุคคล และ 4) งานบริหารทั่วไป ที่มีส่วนสัมพันธ์กับการบริหารงานแบบวงจรคุณภาพ (PDCA) ตอนที่ 3 ปัญหาการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม ในเขตอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ทั้ง 4 งาน ได้แก่ 1) งานบริหารวิชาการ 2) งานบริหารงบประมาณ 3) งานบริหารงานบุคคล และ 4) งานบริหารทั่วไปที่มีส่วนสัมพันธ์กับการบริหารงานแบบวงจรคุณภาพ (PDCA) การรวบรวมข้อมูลและจัดเก็บข้อมูลด้วยตนเอง การวิเคราะห์ข้อมูลค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหาเสนอด้วยตาราง

2. ขั้นตอนที่ 2 การหาแนวทางพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม ในเขตอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ประชากรผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียนมาแล้วไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 14 รูป โดยมีเกณฑ์การเลือกคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูล คือ เป็นผู้บริหาร รองผู้บริหาร เจ้าคณะตำบล ที่เป็นคณะกรรมการรับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม ในเขตอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ในปีการศึกษา 2567 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและเชิงพรรณนา (Descriptive analysis)

ผลการวิจัย

การบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม ของคณะสงฆ์อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ มีดังนี้

1. สภาพและปัญหาการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม ในเขตอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ มีดังนี้ งานบริหารวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ระดับปานกลางทั้งหมดทุกด้านโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยปัญหาสูงสุด ได้แก่ ด้านการปรับปรุงแก้ไข คือ ผู้ปฏิบัติงานไม่มีการปรับปรุงแก้ไขขั้นตอนและวิธีการในการดำเนินงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพ งานบริหารงบประมาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ระดับปานกลางทั้งหมดทุกด้านโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยปัญหาสูงสุด ได้แก่ ด้านการตรวจสอบ (check) คือ การรายงานผลการประเมินและตรวจสอบการบริหารงบประมาณไม่เป็นไปตามแผนที่ได้กำหนดไว้ งานบริหารบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ระดับปานกลางทั้งหมดทุกด้านโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยปัญหาสูงสุด ได้แก่ ด้านการปรับปรุงแก้ไข คือ ไม่มีนโยบายในการพัฒนาบุคลากรไว้อย่างชัดเจน งานบริหารทั่วไปโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ระดับปานกลางทั้งหมดทุกด้านโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยปัญหาสูงสุด ได้แก่ ด้านการตรวจสอบและการส่งเสริมติดตาม คือการประเมินผลการศึกษาและการประชาสัมพันธ์การศึกษาของโรงเรียน

2. แนวทางพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม ในเขตอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ มีดังต่อไปนี้ งานบริหารวิชาการ แนวทางการพัฒนาที่สำคัญได้แก่ ส่งเสริมการปฏิบัติงานด้วยความร่วมมือในการทำงานเป็นทีมมีการวางแผนการบริหารงานวิชาการ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นได้ งานบริหารงบประมาณ แนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การจัดทำแผนและรายละเอียดแผนปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ ซึ่งระบุแผนงาน/โครงการ แผนการตรวจสอบ ติดตาม การใช้เงินงบประมาณของโรงเรียนงานบริหารบุคคล แนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การประเมินผล การปฏิบัติงาน ค่าตอบแทน การจูงใจ การให้รางวัล การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนขั้นเงินเดือน งานบริหารทั่วไป แนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ ส่งเสริมการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล การประชาสัมพันธ์การศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม ในเขตอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่างานการบริหารงานงบประมาณโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม ในเขตอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าค่าเฉลี่ยปัญหาสูงสุด ได้แก่ งานบริหารงบประมาณ ด้านการตรวจสอบ คือ การรายงานผลการประเมิน และตรวจสอบการบริหารงบประมาณไม่เป็นไปตามแผนที่ได้กำหนดไว้ ทั้งนี้เพราะโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม เป็นโรงเรียนที่มีลักษณะรูปแบบเฉพาะ ผู้บริหารการศึกษาที่มีบทบาทในโรงเรียนล้วนเป็นพระภิกษุพระสังฆาธิการ การบริหารจัดการงบประมาณของโรงเรียนผู้บริหารหรือเจ้าสำนักเรียนจะมอบให้พระภิกษุที่คณะสงฆ์แต่งตั้งเป็นผู้ดำเนินการ และการบริหารอยู่ในรูปคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งดังกล่าว ซึ่งมีได้อยู่ประจำในวัดที่สำนักเรียนตั้งอยู่ รวมถึงงบประมาณของ โรงเรียนพระปริยัติธรรมไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการต้องหางบมาเสริมเป็นประจำ ซึ่งต้องพึ่งพาความเป็นผู้นำของผู้บริหารที่เป็นพระสงฆ์ในการจัดหางบประมาณจากแหล่งต่าง ๆ จึงเป็นปัญหาที่การบริหารงานงบประมาณในแต่ละปียากต่อการประเมินผลและตรวจสอบ ซึ่งไม่ครบถ้วนและไม่ต่อเนื่อง เพราะโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่มีสภาพการบริหารงานงบประมาณที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชรินทร์ ยืนนาน และ ธรินธร นามวรรณ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 พบว่าสภาพการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก และโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่มีสภาพการปฏิบัติงานการบริหารงานงบประมาณแตกต่างกัน ในด้านการวางแผนงบประมาณ ด้านการคำนวณต้นทุน ผลผลิต ด้านการบริหารทางการเงินและควบคุมงบประมาณ และด้านการควบคุมภายใน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง

2. แนวทางพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม ในเขตอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ในการบริหารงานโรงเรียนทั้ง 4 ด้านพบว่า

2.1 ด้านงานวิชาการ แนวทางพัฒนา คือ ส่งเสริมการปฏิบัติงานด้วยการทำงานเป็นทีมมีการวางแผนการบริหารงานวิชาการ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นได้ ทั้งนี้เพราะการบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักที่สำคัญของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม มีขอบข่ายกว้างและมีส่วนเกี่ยวข้องกับงานทุกด้านของโรงเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม การทำความเข้าใจเพื่อสร้างจุดมุ่งหมายร่วมกันของบุคลากรในโรงเรียนจึงเป็นความสำคัญอันดับแรกของการบริหารงานวิชาการ ทั้งนี้การบริหารงานวิชาการจะประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพได้ต้องอาศัยความสามัคคีพร้อมที่จะทำงานร่วมกันเป็นทีม งานจึงจะออกมา

สำเร็จ การทำงานเป็นหมู่คณะทำให้เราได้รับความคิดเห็นที่หลากหลาย การได้ทำงานที่ตรงกับความสามารถจะช่วยให้บุคลากรทำงานออกมาเป็นทีมได้ดี โดยมีผู้บริหารเป็นผู้ให้การสนับสนุน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของบุญลัท สุวรรณเดช และ บุญมี เณรยอด (2561) ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมมีการดำเนินการตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการทั้ง 9 ด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนงานวิชาการ มีการสำรวจและจัดทำทะเบียนข้อมูลสารสนเทศ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการและจัดทำแผนงานวิชาการ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา มีการสร้างความตระหนักแก่บุคลากรในด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีการประชุมชี้แจงให้ครูได้รับทราบถึงแนวทางการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ มีการประชุมชี้แจงสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการบริหารจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน มีการส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนร่วมมือกันปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนมีการจัดทำ ระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลของโรงเรียน และดำเนินงานอย่างเป็นระบบด้านการพัฒนา สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี และ แหล่งเรียนรู้ ครูทุกกลุ่มสาระมีการร่วมกันพัฒนาสื่อให้สอดคล้องกับการจัดการ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการวิจัยในชั้นเรียน ดำเนินการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ มีการสร้างความตระหนักของการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการประกันคุณภาพการศึกษากับงานวิชาการ มีการปรับปรุงการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและยังสอดคล้องกับ จีรวัดณ์ ฎอาบทอง และคณะ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า 1) การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2) คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีคุณภาพผู้เรียนอยู่ในระดับมาก 3) การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การบริหารงานวิชาการ ด้านการนิเทศการศึกษา เป็นตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุด รองลงมา คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและด้านการบริหารและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามลำดับ โดยสามารถร่วมกันอธิบาย ความแปรปรวนของคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด ได้เท่ากับ ร้อยละ 57.80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 ด้านงานงบประมาณ แนวทางพัฒนาคือ จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ ซึ่งระบุแผนงาน/โครงการ แผนการตรวจสอบ ระยะเวลาในการจัดส่งรายงาน และติดตามการใช้จ่าย งบประมาณของโรงเรียน ทั้งนี้เพราะงบประมาณของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม มีงบประมาณไม่แน่นอน ดังนั้นเพื่อจะได้ทราบถึงรายละเอียดของการใช้จ่ายงบประมาณ จึงต้องมีการจัดทำแผนงาน งบประมาณซึ่งจะเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานโดยระบุไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในแผนงานงบประมาณ ซึ่งจะเห็นได้ว่าในยุคปัจจุบันการบริหารงานงบประมาณจะเน้นความเป็นอิสระในการบริหารให้มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และแบบมุ่งเน้นผลงาน ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีต่อผู้เรียน การบริหารงบประมาณจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อระบบการจัดการศึกษาทั้งระบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูติมา พวงทอง (2563) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงบประมาณตามหลัก ธรรมมาภิบาลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมมาภิบาลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ด้านการจัดสรรงบประมาณ คือ ผู้บริหารมีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี โดยกำหนดสัดส่วนในการจัดสรรงบประมาณ มีการจัดลำดับความสำคัญของแผนงาน โครงการ กิจกรรม เป็นไปตามความต้องการ

และความจำเป็นของแต่ละหน่วยงานอย่างเท่าเทียม และด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงาน ผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน คือ ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดให้มีการประชุมระหว่างผู้บริหาร สถานศึกษา ครู บุคลากร และ กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และให้ผู้รับผิดชอบโครงการ มีการนำเสนอ รายงานผลการใช้งบประมาณให้กรรมการสถานศึกษาเห็นชอบ และด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อ การศึกษา คือ ผู้รับผิดชอบโครงการเบิกจ่ายงบประมาณ โดยคำนึงถึงความคุ้มค่าเกิดประโยชน์สูงสุด และทันเวลา

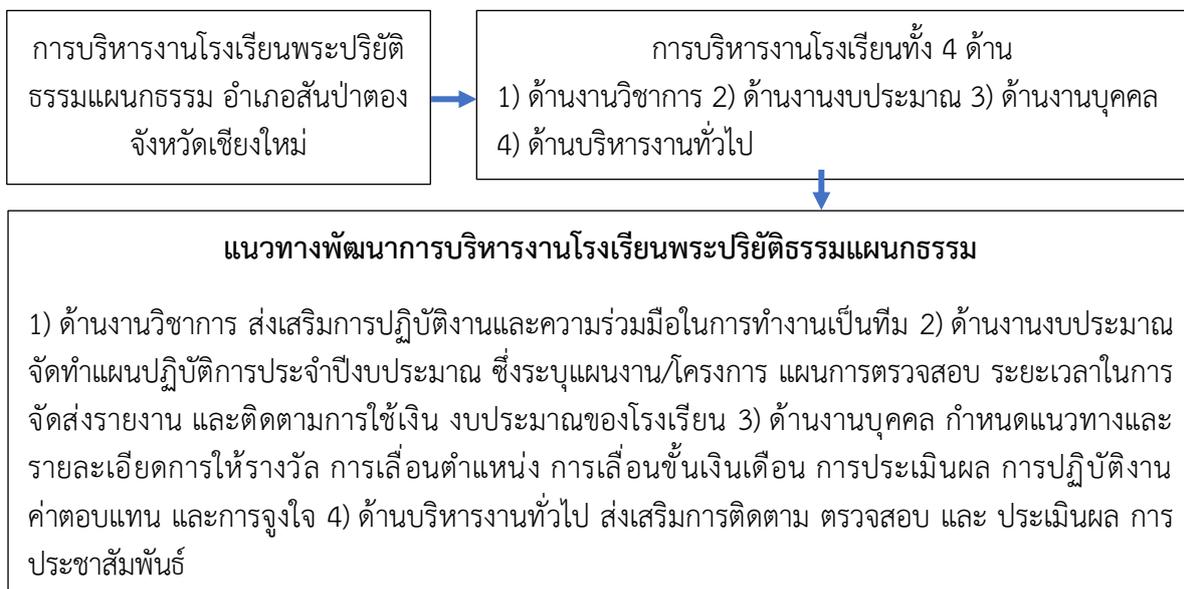
2.3 ด้านงานบุคคล มีแนวทางพัฒนา คือ กำหนดแนวทางการประเมินผล การปฏิบัติงาน ค่าตอบแทน การจูงใจและการให้รางวัล การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนขั้นเงินเดือน ทั้งนี้เพราะโรงเรียนพระ ปริยัติธรรมแผนกธรรม มีบุคลากรในจำนวนจำกัด เพื่อเป็นการธำรงรักษา บุคลากรให้มีขวัญและกำลังใจใน การปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียน ผู้บริหารจึงต้องมีการส่งเสริมการทำงานโดยการให้รางวัล การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนขั้นเงินเดือน การประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อให้บุคลากรได้เข้าใจถึงขอบเขตการทำงานและการ ประเมินผลงาน ซึ่งบุคลากรถือว่าเป็นหัวใจของการบริหาร ถ้าการบริหารงานบุคคลบกพร่องหน่วยงานนั้น ๆ ก็ จะไม่เจริญก้าวหน้า ดังนั้น ผู้บริหารที่ดีจะต้องบริหารงานบุคคลให้ได้ผลดีและได้รับความสำเร็จใน การทำให้ บุคลากรทุกฝ่ายร่วมมือกันทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ พระมหาพัฒนา วฑฒณญาณ และคณะ (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานบุคคลตามหลัก สาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า 1) สภาพ การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบด้วย 5 ด้าน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และ 2) แนวทางการบริหารงานบุคคลตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ ควรส่งเสริมดังนี้ 2.1) ด้านการสรร หาบุคลากร ควรกำหนดนโยบายวางแผนร่วมกัน วางอัตรากำลังคนให้เหมาะกับงาน 2.2) ด้านการจัดบุคลากร เข้าปฏิบัติหน้าที่ ควรจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงานตามความรู้ความสามารถ ด้วยความยุติธรรม 2.3) ด้านการ พัฒนาบุคลากร ควรมีการนิเทศติดตามผลการดำเนินงาน บันทึกการเปลี่ยนแปลง มีการจัดให้เข้ารับการอบรม การศึกษาดูงาน และสนับสนุนการจัดทำผลงานทางวิชาการ 2.4) ด้านการธำรงรักษาบุคลากร ควรพิจารณา ความดีความชอบและสวัสดิการต่าง ๆ ของบุคลากรอย่างโปร่งใส ชื่นชมและให้กำลังใจแก่บุคคลที่ปฏิบัติงาน อย่างสม่ำเสมอ 2.5) ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน ควรประเมินผลการปฏิบัติงานบุคลากรทุกคนอย่าง เป็นธรรมและโปร่งใส เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการประเมินผลปฏิบัติงานและยังสอดคล้องกับแนวคิด ของ สายยันท์ แคนกาไสย และคณะ (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัย พบว่า 1) การ บริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารโรงเรียน พระปริยัติธรรมจำแนกตาม เพศ อายุ และ ประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นประสบการณ์การทำงาน ที่ไม่แตกต่างกัน 3) ข้อเสนอแนะ แนวทางการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ได้แนวทาง ดังนี้ 1) การแสดงออกถึงความรักความปรารถนาดี ให้ความช่วยเหลือให้ทุกคนประสบแต่ประโยชน์และมีความสุข โดยทั่วกัน และยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม 2) หากการทำงานเกิดปัญหาหรืออุปสรรค สิ่งแรกที่หัวหน้า ควรทำ คือการพูดคุย สอบถามถึงปัญหาที่เกิดขึ้น พร้อมชี้แนะแนวทางการแก้ไขและพูดให้กำลังใจ โดยไม่ ปลดปล่อยให้ผู้ใต้บังคับบัญชาต้องเผชิญปัญหาเพียงลำพัง 3) ความยินดี พลอยยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดีได้รับความสำเร็จ มีความสุขมีความเจริญก้าวหน้า ยินดีในสิ่งที่ผู้อื่นได้รับ ไม่มีความอิจฉาริษยากันในความสำเร็จของผู้อื่นด้วย

การพูดแสดงความยินดี 4) เมื่อประสบกับอุปสรรคในการทำงานใด ๆ ต้องให้ความช่วยเหลือให้ผ่านพ้นอุปสรรคไปได้ ไม่ซ้ำเติมด้วยการลงโทษอย่างไม่เป็นธรรม ลงโทษโดยไร้เหตุผล

2.4 ด้านบริหารงานทั่วไป แนวทางพัฒนา คือ ส่งเสริมการติดตาม ตรวจสอบ และ ประเมินผล การประชาสัมพันธ์การศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากการประชาสัมพันธ์งาน การศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม เป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์เพื่อให้นักในชุมชนได้รับรู้ถึง การศึกษาของคณะสงฆ์เพื่อจะได้ร่วมมือกันในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม โดยผู้บริหารของ โรงเรียนซึ่งเป็นเจ้าอาวาสวัดและคณะสงฆ์ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ที่ประชาชนให้ความเคารพนับถือ และ ศรัทธา เป็นผู้นำในด้านการส่งเสริมการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมให้ความร่วมมือและการช่วยเหลือสังคม ร่วมกัน หากมีการประชาสัมพันธ์ ข่าวกการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมที่ดีก็จะเกิดการ ช่วยเหลือจากชาวบ้านในชุมชนผู้มีจิตศรัทธาส่งบุตรหลานเข้ามาบวชเรียนเพื่อจรรโลงพระพุทธศาสนาให้มั่นคง ยิ่งขึ้น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พระสายสิทธิ์ สิทธิโท (สารโท) (2564) วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการ จัดการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ดผลการวิจัย พบว่า ปัญหา คือ 1) คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีล้าสมัย 2) การมีส่วนร่วมของชุมชนมีน้อย 3) การบริหารงานขาดประสิทธิภาพ มีแนวทางแก้ไข ดังนี้ 1) ควรมีการจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อจัดคอมพิวเตอร์และระบบเทคโนโลยีที่ ทันสมัย 2) การเปิดตัวโรงเรียนให้เป็นที่รู้จักของชุมชน 3) ควรมีการพัฒนาผู้บริหารและกระบวนการบริหารทั้ง ในโรงเรียน และระหว่างโรงเรียนกับสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการบริหาร จำเป็นต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การวางแผนการพัฒนาระยะยาวจำเป็นต้องอาศัยหลายภาคส่วนที่ เกี่ยวข้องมาร่วมมือกัน ทั้งหน่วยงานภาครัฐที่เป็นสายบังคับบัญชาองค์กรของสงฆ์และตลอดจนถึงองค์กร เอกชน และประชาชนทั่วไปในชุมชน สอดคล้องกับด้านบริหารงานทั่วไป แนวทางพัฒนา คือ ส่งเสริมการ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล การประชาสัมพันธ์การศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากการประชาสัมพันธ์งานการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม ที่สร้างขึ้นภายในวัดนั้น เป็นการบอกข่าวการดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียน และเป็นการสร้างเสริมความสัมพันธ์เพื่อให้นักในชุมชนได้ มีการพึ่งพาอาศัยกันระหว่างโรงเรียนกับประชาชนร่วมมือกันในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน และยังสอดคล้อง กับ พระปลัดสมควร ปัญญาวิโร (ปลื้มสุด) (2563) วิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพ การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงาน พระพุทธศาสนาจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อการ บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับมากไปหาน้อยตามลำดับ คือ ด้าน การบริหารงานวิชาการ รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานทั่วไป และด้านการบริหารงานบุคคล ส่วนด้านที่มี ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการบริหารงานงบประมาณ 2) แนวทางในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนก สามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดชัยภูมิในศตวรรษที่ 21 มีดังนี้ ด้านความยืดหยุ่นและการ ปรับตัว ด้านการริเริ่มสร้างสรรค์และการเป็นตัวของตัวเอง ด้านทักษะด้านสังคมและทักษะข้ามวัฒนธรรม ด้าน การเป็นผู้สร้างหรือผลิตและรับผิดชอบเชื่อถือได้ และด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ การพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาให้ทันสมัยสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อ เทคโนโลยีที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกมีการใช้นวัตกรรมคอมพิวเตอร์ที่ทันสมัย เพื่อพัฒนาระบบ การวัดผลประเมินผล อย่างมีประสิทธิภาพส่งเสริมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและระบบเทคโนโลยีการ สื่อสารเพื่อข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย การใช้เทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัยในการแนะนำได้อย่างเหมาะสม คุ่มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้ การบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับแนวทางพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม ในเขตอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ในการบริหารงานโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ด้านงานวิชาการ แนวทางพัฒนาคือ ส่งเสริมการปฏิบัติงานและความร่วมมือในการทำงานเป็นทีม 2) ด้านงานงบประมาณ แนวทางพัฒนาคือ จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ ซึ่งระบุแผนงาน/โครงการ แผนการตรวจสอบ ระยะเวลาในการจัดส่งรายงาน และติดตามการใช้จ่ายเงิน งบประมาณของโรงเรียน 3) ด้านงานบุคคล มีแนวทางพัฒนาคือ กำหนดแนวทางและรายละเอียดการให้รางวัล การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนขั้นเงินเดือน การประเมินผล การปฏิบัติงาน ค่าตอบแทน และการจูงใจ 4) ด้านบริหารงานทั่วไป แนวทางพัฒนาคือ ส่งเสริมการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล การประชาสัมพันธ์ ดังแผนภูมิต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 หน่วยงานราชการต่าง ๆ ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งภาคเอกชน ควรมีนโยบายในการจัดหางบประมาณและบุคลากรที่เพียงพอ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรมในทุก ๆ ส่วน ทั้งงานบริหารวิชาการ งานบริหารบุคลากร งานบริหารงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป เพื่อให้การจัดการเรียน การสอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จอย่างแท้จริง

1.2 สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดควรประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการบริหารดูแลโรงเรียนพระปริยัติธรรม ให้ทั่วถึงโดยร่วมกันวางแนวทางการใช้รูปแบบที่สามารถปฏิบัติได้จริงในแต่ละพื้นที่ ซึ่งอาจมีการเชื่อมโยงกับโรงเรียนสังกัดอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ควรมีการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม เพื่อการศึกษามีแบบแผนมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการวิจัยรูปแบบการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมของจังหวัดต่าง ๆ

2.3 ควรมีการวิจัยแนวทางพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม เพื่อความเป็นเลิศในด้านต่าง ๆ เช่น โรงเรียนในฝัน โรงเรียนดีเด่น

เอกสารอ้างอิง

- จิรวัดน์ ภูอาบทอง, สมใจ ภูมิพันธุ์, และภัทรวรรณ คำแปล. (2564). การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 40(3), 31-42. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/humsujournal/article/view/248695>
- ชุติมา พวงทอง. (2563). *แนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- บุญลัท สุวรรณเดช และบุญมี เณรยอด. (2561). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ*, 11(1), 3735-3756. <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/165542>
- พระปลัดสมควร ปัญญาวิโร (ปลื้มสุด). (2563). *การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดชัยภูมิ* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย]. MCU Digital Collections. <https://e-thesis.mcu.ac.th/thesis/384>
- พระมหาพัฒนา วฑฒนญาโณ, พระครูศรีสุธรรมนิวิฐ, พระราชวชิรมณี, และปฏิธรรม สำเนียง. (2565). แนวทางการบริหารงานบุคคลตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 5(2), 43-54. <https://doi.org/10.14456/jra.2022.31>
- พระสายสิทธิ์ สิทธิโท (สารโท). (2564). แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ*, 1(2), 1-9.
- พัชรินทร์ ยืนนาน และธรินธร นามวรรณ. (2560). การพัฒนาแนวทางการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4. *วารสารการบริหารและนิตเทศการศึกษ*, 8(2), 98-111. <https://so20.tci-thaijo.org/index.php/JAD/article/view/428>
- สายยันห์ แคนกาไสย, พระครูชัยรัตนากร, และธีรภัทร ถิ่นแสนดี. (2565). การบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์*, 6(2), 121-131. <https://ojs.mbu.ac.th/index.php/jbpe/article/view/1740>
- สำนักงานคณะสงฆ์ อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่. (2567). *บันทึกการประชุมพระสังฆาธิการ เจ้าอาวาสประจำปี 2567*. สำนักงานคณะสงฆ์ อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่.
- สำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวง. (2553, 27 เมษายน). *ประวัติความเป็นมาการศึกษาพระปริยัติธรรม*. https://www.gongtham.net/my_data/history_gongtham